

2004-04-07

Dnr SLU ua
20.2-419/04

Nationell kvalitetsbedömning av samverkansuppgiften

Inledning

SLU (Sveriges lantbruksuniversitet) är ett universitet med en tydlig samhällsroll: att ansvara för kunskapsuppbyggnad och kompetensförsörjning inom biologiska naturresurser och biologisk produktion - ett ansvar som spänner över ett vidsträckt område från jordbruk, skogsbruk och livsmedelsindustri till miljövård, kretsloppssystem, veterinärmedicin och bioteknologi. Helhetssyn, tvärvetenskap och tillämpbarhet är ledstjärnor för SLU:s forskning och utbildning och för kontakterna med näringsliv och samhälle.

Verksamheten vid SLU delas in i fem ansvarsområden. Dessa är vägledande för all verksamhet inom universitetet, från utbildning, forskning, fortlöpande miljöanalys till information. Varje ansvarsområde omfattar hela kedjan, från råvaruproduktion till färdig produkt på marknaden. Områdena är:

- MAT – kvalitet i livsmedelkedjan
- DJUR – djurhållning, djurhälsa och djurskydd
- SKOG – skogsbruk och förädling av skogsråvara
- LAND – samspelet mellan produktion, rekreation och de levande naturresurserna
- STAD – skapande av mänskliga och biologiskt långsiktigt hållbara stadsmiljöer

Mål som gäller både produktion och miljö har sedan länge tillmätts lika värde inom verksamheten vid SLU – nu tillkommer även mål rörande enskilda människors upplevelser och livsmiljö inom ansvarsområdena. Människors livsmiljö är en angelägenhet för SLU!

Verksamheten är fördelad på ett 60-tal institutioner inom fyra fakulteter med total cirka 3 300 anställda. Av de anställda är nära en tredjedel forskare, vilket gör SLU till ett av Sveriges mest forskartäta universitet. Forskningen har en mycket framträdande roll vid SLU och är en viktig grund för en högklassig utbildningsverksamhet. SLU:s fyra fakulteter är fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap (med bas i Alnarp), fakulteten för naturresurser och lantbruksvetenskap (med bas i Uppsala), fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap (med bas i Uppsala) och fakulteten för skogsvetenskap (med bas i Umeå).

SLU erbjuder ett brett utbud av utbildningsprogram och fristående kurser. Drygt 3 550 helårsstudenter och cirka 850 forskarstuderande får sin utbildning vid SLU.

Huvudverksamheten är förlagd till Alnarp, Skara, Ultuna och Umeå. Forskning, utbildning och försöksverksamhet bedrivs på ett 30 tal platser över hela landet.

SLU:s verksamhetsidé: ”SLU ska utveckla kunskapen om de biologiska naturresurserna och människans hållbara nyttjande av dessa. Detta sker genom utbildning, forskning, fortlöpande miljöanalys och information.

Innehållsförteckning

	Sidan
A Övergripande frågor	
Arbete med samverkansuppgiften igår och idag (frågorna 1-4).....	3
B Frågor som avser olika aspekter på samverkansuppgiften	
Styrdokument och uppföljning (frågorna 5-7).....	7
Forskningskommunikation – den demokratiska aspekten (frågorna 8-9).....	8
Tillväxt- och rekryteringsaspekten (frågorna 10-12).....	10
Samverkansuppgiften i utbildningen (frågorna 13-15)	13
Forskningsaspekten (fråga 16).....	14
Externa intresser (frågorna 17-18).....	15
Uppdragsutbildning (frågorna 19-20).....	16
Full kostnadstäckning (fråga 21).....	17
Samverkan med andra utbildningsanordnare (fråga 22).....	17
Meritering (fråga 23).....	18
Bibliotekets roll (fråga 24).....	18
C Goda exempel.....	20
1. Mat 21.....	20
2. meNy.....	23
3. Hippocampus.....	25
4. Skogligt samverkansprogram inom SLU.....	27
5. Skogssverige.....	28
6. Mivium – centrum för samverkan inom utemiljöområdet.....	30
D Kritisk granskning.....	32

Bilageförteckning

1. Med naturresurser i fokus – SLU inför 2000-talet, 1994, avsnitt 9
2. Strategi och handlingsplan för samverkan med omgivande samhälle, 200-10-12
3. Styrelsebeslut om strategiska mål för SLU, 2001-06-19
4. SLU:s roll i det svenska universitetssystemet – ”sektorsrollen”, 2003-09-30
5. Tillväxt i ett uthålligt samhälle, SLU:s forskningsstrategi 2003-11-05
6. Ny organisation för SLU:s omvärldskontakter, 2003-12-01
7. Regleringsbrev för 2004
8. Verksamhetsplan för SLU Omvärld, 2004-02-05
9. Strategi för kompetensutveckling av yrkesverksamma, 2002 – 2005
10. Policy för uppdragsutbildning vid SLU fastställt
11. Handbok i uppdragsutbildning, september 2003 (nytryck planeras 2004)
12. Anställningsordning

A. Övergripande frågor

Arbete med samverkansuppgiften igår och idag

1. **Beskriv kortfattat utvecklingen av lärosätets samverkan med det omgivande samhället under de senaste tio åren till följd av t.ex. förändringar med avseende på viktiga intressenter och deras efterfrågan, förändrade formella krav från statsmakterna, förändrade finansieringsformer etc.**

Som sektorsuniversitet med en för det svenska forskningssystemet unik roll för kunskapsförsörjningen till de areella näringarna har samverkan med det omgivande samhället alltid varit en självklar del i SLU:s verksamhet. Kraven på och formerna för universitetets samverkan med omvärlden har förändrats kraftigt under de senaste tio åren som en följd av samhällets förändring. Behovet av ökad kunskap och kompetens har accelererat under perioden och kraven på ökad utbildningsvolym och ökad kvalitet i såväl forskning som utbildning har stigit kraftigt. Universitetet har under de senaste åren som en följd av detta gått igenom en ökad akademisering samtidigt som formerna för samverkan och kommunikation med omvärlden utvecklats och förändrats. I tabellen nedan har ett försök gjorts att belysa ett antal förändringsfaktorer. SLU har en unik verksamhetsgren, fortlöpande miljöanalys. Denna verksamhetsgren bygger på samverkan med omvärlden i miljöövervakning och analys av framför allt miljötillståndet i våra sjöar och vattendrag. Verksamheten är baserad på och knuten till SLU:s forskning och utbildning men rapporteras inte här.

Nedanstående tabell sammanfattar utvecklingen i SLU:s samverkan den senaste tioårsperioden. För ett antal faktorer som vi bedömer som viktiga, beskrivs och kommenteras förändringen från periodens början.

Faktor	Från	Till...	Och vidare till...	Kommentarer
Funktion	Konsulenter/rådgivare	Ökat ansvar forskare/lärare	Processledare	
	Ämnesspecialister	Tvårvetenskap	Verktysmetodspecialister, (innovation, finansieringsstöd m.m.)	Ökad intensitet i utredning av samverkansuppgiften -85,-90,-95,-99,-01,-03
	Fortbildning		Uppdragsutbildning	
	Kurslärare, -ledare, -administratör		Marknadsförare, säljare, mäklare	
	Information	Kommunikation, dialog	Aktörssamverkan	

Faktor	Från	Till...	Och vidare till...	Kommentarer
Verktyg	Skrifter, kurser		Interaktiva internet-plattformar och distanskurser, ITP	SkogsSverige, LivsmedelsSverige
	Centrumbildningar (fria)	Till institutioner och fakulteter		T.ex. Kompetenscentrum smådjur, Centrum för uthålligt lantbruk, Hippocampus, SkogsSverige, LivsmedelsSverige
Forskarrelation	Källan för ny kunskap		Medaktör i processen	
	Mer tid för forskning (forskare och doktorander)		Mindre tid Mer utbildning Mindre tid för samverkan	Krav, merit Krav, merit Ej meriterande
Inriktning	Sektorerna jord, skog, trädgård, veterinärmedicin, landskap, produktionens rationalisering	Hela kedjor, miljöeffekter	Långsiktigt nyttjande av naturresurser inom mat, djur, skog, landsbygd och mark	
	Sektorsansvar	Sektorsroll	Roll i samhället	
Målgrupper	Rådgivare, lärare	Nya behov från allmänhet och skola	Företagare, myndigheter, politiker	
	Gott om tid för kunskapsinhämtning		Ont om tid	
Finansiering	Statsanslag, cirka 30-35 % Externa bidrag 65-70 %		Internt uppdrag, cirka 50 % (samhällsansvar) Externa uppdrag, cirka 50 % Krav på finansieringsstöd till institutioner.	
Organisation	Direkt under rektor, egen verksamhetsplan		Vicerektor chef, Fakulteterna uppdragsgivare	
	Placering på institution		Central placering	
	3 enheter: Informationsavd, internationella byrån, SLU Kontakt	En enhet: SLU Omvärld	10 enheter: Info.avd, SLU Omvärld, Ortsinformatörer (3), övriga på inst/fak.	

Faktor	Från	Till...	Och vidare till...	Kommentarer
Intressenter och aktörer	Relativt få		Många! Även många inom samverkan	”Samverkanssamverkan” nödvändig!
SLU:s orter	Flera		Färre, nu 29 varav fyra huvudorter	Starka regionala nätverk!

2. Beskriv kortfattat vilka som är de viktigaste intressenterna lärosätet samverkar med idag för att utföra samverkansuppgiften.

SLU samverkar med ett stort antal intressenter. De viktigaste finns inom näringslivet, offentliga organisationer, skolor, andra universitet och högskolor samt forskningsinstitut inom SLU:s ansvarsområden. Några viktiga exempel på samverkanspartner är:

- *Näringslivets företag och organisationer:* Lantbrukskooperationen, skogsägarorganisationer, livsmedelsindustrin och dess organisationer, Handeln och dess organisationer som ICA, COOP och Axfood, försäkringsbolag som AGRIA, med flera.
- *Intresseorganisationer:* Exempelvis LRF, SNF, Hushållningssällskapen, Nationella Stiftelsen för hästhållningens främjande, WWF, KRAV, Djurskyddsföreningar, Konsumentföreningar och många andra.
- *Offentliga organisationer och myndigheter:* Jordbruks-, miljö-, utbildnings- och näringsdepartementen, SIDA, Skogsstyrelsen/skogsvårdsstyrelser, Jordbruksverket, Vägverket, Boverket, Naturvårdsverket, Skolverket, Sveriges Veterinärmedicinska anstalt, SVA, Livsmedelsverket, Djurskyddsmyndigheten, Konsumentverket, Skolverket, Energimyndigheten samt länsstyrelser och komuner särskilt på SLU:s huvudorter.
- *Skolor:* Framför allt naturbruksgymnasier och KY-utbildningar.
- *Andra universitet och högskolor:* I Sverige främst Uppsala universitet (ULC, KPL, STUNS, UIC, CEF), Lunds universitet (IDEON), Umeå universitet (UMINOVA, meNY), Högskolan i Kalmar (meNY), Högskolan i Skövde (Livsmedels-ingenjörsutbildningen), Chalmers samt Göteborgs Universitet. Utanför Sverige främst NOVA Universitetet samt Euro League (fem ledande lantbruksuniversiteterna i Europa).
- *Forskningsråd och övriga finansierare:* Stiftelsen för Lantbruksforskning (SLF), FORMAS, Vetenskapsrådet, MISTRA, VINNOVA, KK-stiftelsen, Kempestiftelsen, Wallenbergstiftelsen, Stiftelsen för Strategisk Forskning (SSF), Teknikbrostiftelserna samt NUTEK.
- *Forskningsinstitut:* Institutet för jordbruks- och miljöteknik (JTI), Institutet för livsmedel och bioteknik AB (SIK), Skogforsk samt Skogsindustrins Tekniska forskningsinstitut (STFI).

3. Beskriv kortfattat rektors syn på samverkansuppgiften och hur denna prioriteras i förhållande till övrig verksamhet.

Samverkansuppgiften eller den ”tredje uppgiften” är ingen egen verksamhetsgren vid SLU utan en integrerad del av alla SLU:s verksamhetsgrenar : grundläggande högskoleutbildning, forskning och forskarutbildning samt fortlöpande miljöanalys. Traditionellt är samverkansuppgiften högt prioriterad inom SLU och kopplar till SLU:s roll som sektoruniversitet.

SLU:s roll som sektorsuniversitet för de areella näringarna innebär ett brett uppdrag gentemot det omgivande samhället. En viktig del av detta är att möta behovet hos aktörerna inom SLU:s sektorer av extern kompetensförsörjning. Det gäller såväl forskningsinformation, kommunikation, problemlösning, samarbete och innovationer som vidareutbildning för livslångt lärande. Förväntningarna på att SLU skall svara mot dessa behov har blivit allt större under senare år. Under de senaste två åren har en intern process drivits för att utveckla och effektivisera SLU:s arbete med den ”tredje uppgiften” och för att utveckla och förbättra kommunikation och samverkan med SLU:s intressenter. Processen har lett till bildandet av en ny organisation för stöd till forskare och lärare när det gäller samverkansuppgiften.

Utvecklingsarbetet fortsätter nu med att tydliggöra SLU:s sektorsroll i takt med att SLU:s traditionella sektorer utvecklas och förändras. Arbetet bedrivs i en process där sektorsrollen utvecklas i en nära dialog mellan sektorernas intressenter, näringsliv, samhällsrepresentanter, statsmakterna samt SLU:s personal och studenter.

4. Beskriv kortfattat hur arbetet med samverkansuppgiften är organiserat på lärosätet.

SLU:s nya fakultetsorganisation som gäller från 030101 har fått ett starkt genomslag på den nya organisationen av omvärldskontakterna. Samverkansuppgiften integreras i forsknings- och utbildningsansvaret. Som stöd för forskare och lärare finns centrala enheter, SLU Omvärld och informationsavdelningen. På fakultets- och institutionsnivå finns ansvariga enheter/funktioner för samverkan. Dessa är utformade på ett antal olika sätt, anpassat till situation.

4.1 *Ansvarig chef* för SLU:s övergripande samverkans- och näringslivskontakter är vicerektor, som också är chef för SLU Omvärld.

4.2 *SLU Omvärld*, har ca 25 heltidstjänster (exkl. meNY, Livsmedelssverige och ULC) Arbetet är inriktat på att erbjuda spetskompetens i ett antal funktioner; innovations- och kommersialiseringssupport, uppdragsutbildning, internationellt sekretariat, EU-finansiering samt forskningssamverkan och näringslivskontakt.

Den ansvarige för respektive funktion har ansvaret för kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte. På vardera av SLU:s huvudorter finns en ortschef som har personal och ekonomiansvar.

4.3 *Centrumliknande enheter*

Ett omfattande samarbete mellan SLU, andra universitet och näringslivet sker i olika centrumbildningar som CUL (Centrum för Uthålligt Lantbruk), Hippocampus, Kompetenscentrum Smådjur, LivsmedelSverige, Movium, SkogsSverige och Tema landsbygd. Dessa har organisatoriskt placerats på fakulteter/institutioner.

4.4 *Informationsavdelningen, cirka 15 personer*

Avdelningen är placerad under universitetsdirektören och har ansvaret för interninformation, mediekontakter, SLU:s webbplats, grafisk formgivning och profilering samt stöd till forskningsinformation

4.5 *Fakulteter*

SLU:s fakulteter nybildades 1 januari 2004. Organisationen av samverkansuppgiften har kommit olika långt och gjorts på olika sätt. Som exempel redovisas organisationen för ansvarsområdet skog samt för Alnarpsfakulteten.

Inom ansvarsområde Skog arbetar man med ett Samverkansnätverk med representanter från samtliga institutioner och enheter med kopplingar till skogsfrågor vid fakulteterna för ”Skogsvetenskap” samt ”Naturresurser och lantbruk”. Nätverket samlas fysiskt en gång per år för att ta fram ett samverkansprogram för det kommande året. Efter denna nätverksträff ansöker institutioner och enheter om resurser från programmet för samverkansprojekt. Beslut om medelstillelse för olika delprojekt tas sedan av ett Samverkansråd med såväl extern som intern representation och med prodekan som ordförande och SLU omvärld som programkoordinator för hela samverkansprogrammet. Därutöver bedrivs den största samverkandelen ute på institutioner och enheter inom ramen för egna nätverk, forskningsuppdrag och undervisning.

Samverkansuppgiften vid Alnarpsfakulteten sker i nära samverkan med SLU Omvärld samt MOVIUM, som ingår som en centrumbildning vid fakulteten.

De åtgärder som prioriteras är uppbyggnad av Partnerskap med företag i regionen. Företagen erbjuds samverkan inom forsknings- och utvecklingsprojekt samt kompetensförmedling genom bl.a. adjungerade tjänster och industridoktorander, vidareutbildning, examensarbeten, specialseminarier och workshops. Ett samverkansprogram inom områdena Jordbruk, Trädgård och Landskapsplanering formuleras tillsammans mellan fakulteten och SLU Omvärld. Även ett Livsmedelsprogram har formulerats innefattande forskargrupper inom Frukt & Grönt, Cerealer och Animalieproduktion.

B. Frågor som avser olika aspekter på samverkansuppgiften

Styrdokument och uppföljning

5. Vilka styrdokument finns för samverkansuppgiften på den övergripande nivån? Bifoga dessa.

Följande styrdokument finns för arbetet med samverkansuppgiften:

- Med naturresurser i fokus – SLU inför 2000-talet från 1994 (bilaga 1)
- Strategi och handlingsplan för samverkan med omgivande samhälle, 200-10-12 (bilaga 2)
- Rektorsbeslut om strategiska mål för SLU, 2001-06-19 (bilaga 3)
- SLU:s roll i det svenska forskningssystemet, 2003-09-30 (bilaga 4)
- Tillväxt i ett uthålligt samhälle, SLU:s forskningsstrategi 2003-11-05 (bilaga 5)
- Ny organisation för SLU:s omvärldskontakter, 2003-21-01 (bilaga 6)
- Regleringsbrev för 2004, 2003-12-18 (bilaga 7)
- Verksamhetsplan för SLU Omvärld, 2004-02-05 (bilaga 8)

6. Hur försäkras sig ledningen¹ om att styrdokumenten är förankrade i verksamheten?

Styrdokumenten förankras i SLU:s ledningsråd där rektor, prorektor, vicerektorerna, förvaltningschefen, de fyra dekanerna samt företrädare för studenterna ingår. Dekanerna förutsätts informera om styrdokumenten dem vidare ut i organisationen. Till viss del förankras också styrdokumenten vid ledningens institutionsbesök och vid enskilda kontakter med SLU:s lärare och forskare. SLU Omvärld har en viktig roll att implementera strategi- och handlingsplaner hos forskarna.

¹ Med ”ledningen” avses lärosätets verkställande ledning, t.ex. rektor, prorektor och vicerektor.

7. Hur följs samverkansuppgiften upp?

Centralt på SLU följs samverkansuppgiften av SLU Omvärld och rapporteras löpande till SLU:s ledning I verksamhetsplanen för SLU Omvärld är delar av samverkansuppgiften målsatta och dessa mål skall följas upp kvartalsvis.

I samband med årsredovisningen följs ett antal faktorer, som gäller samverkansuppgiften, upp genom enkäter till institutionerna..

På varje fakultet följs samverkansuppgiften bland annat av de personer som respektive fakultetsnämnd har utsett som samordnare för uppgiften.

Förutom detta sker särskild uppföljning i varje projekt.

Ämnesområdesuppföljningar sker inte regelmässigt utan efter behov. För närvarande planeras en process för att successivt i dialog med omvärlden genomlysas SLU:s roll i samhället inom olika områden. De första områdena är livsmedel och vatten.

Forskningskommunikation – den demokratiska aspekten

8. Vilket arbete bedrivs för att popularisera forskningsprocessen och dess resultat till

a) generellt ?

SLU ägnar traditionellt relativt stora ansträngningar på att sprida kunskaper om forskningen och dess resultat. Det hänger till stor del samman med SLU:s roll som sektoruniversitet. Det absolut bästa genomslaget för allmänheten är massmedia. Informationsavdelningen och fakulteterna har informatörer/forskningsinformatörer som skriver pressmeddelanden och artiklar i media. I olika informationssatsningar tas kontakt med media för presskonferenser och dylikt.

SLU skickar årligen ut cirka 200 pressmeddelanden, varav drygt hälften handlar om forskning, till exempel populärvetenskapliga meddelanden om disputationer.

”Notiser från SLU” är ett kvartalsvis e-postutskick som når cirka 400 mottagare, framför allt inom medierna, och där olika forskningsresultat presenteras i populärvetenskaplig kortform.

SLU:s hemsida www.slu.se samt SLU:s interaktiva plattformar på nätet, SkogsSverige, www.skogssverige.se, och LivsmedelsSverige, www.livsmedelssverige.org, och Skapande uterum, www.uterum.slu.se, är viktiga källor för resultat från forskning, inte minst via frågelådorna.

Under 2003 gav SLU ut ett kvartalsmagasin, Samspel, som på ett populärvetenskapligt sätt speglade den forskning som bedrivs vid universitetet. Målgrupper för magasinet var bland andra medierna, nyckelpersoner inom de areella näringarna, nyckelpolitiker inom de sektorer som naturligen står SLU nära, forskningsfinansiärer, men också en forskningsintresserad allmänhet. Av ekonomiska skäl lades magasinet ned från årsskiftet 2003-2004.

b) barn och ungdom?

I rekryteringsarbetet till grundutbildningarna görs ett antal insatser för skolungdom, bl.a. annonsering, framställning av broschyrer och kataloger, deltagande i rekryteringsmässor på olika orter samt inbjudningar till skolklasser att besöka SLU.

Skolfönstret, www-skolfonstret.slu.se, är SLU:s fönster mot skolans värld. Här kan lärare och elever vid förskola, grund- och gymnasieskola möta forskare vid SLU för att: utbyta idéer och kunskap, ta del av de senaste forskningsrönen, få förslag på fortbildningskurser och fördjupningslitteratur och ställa frågor direkt till SLU:s forskare.

SLU driver tillsammans med Uppsala Universitet Biologiskt Resurscentrum som arbetar med att uppdatera kunskaperna hos Sveriges biologilärare.

SLU:s interaktiva plattformar på nätet är viktiga kanaler för barn och ungdom. I SkogSverige, som drivs tillsammans med skogsbruket, och LivsmedelsSverige som drivs tillsammans med intressenter inom livsmedelsområdet, finns bl.a. frågelådor som nyttjas flitigt av ungdomar Dessutom har vi många ungdomar som hämtar fakta till skolarbetet under portalen. Skogsvetenskapliga fakulteten deltar aktivt i programmet Skogen i Skolan. I skapande uterum, MOVIUMs interaktiva plattform, www.uterum.slu.se, ges praktiska tips till främst lärare vid förskola, grundskola och gymnasium och där finns också en frågelåda.

c) *specifika yrkesgrupper?*

SLU gör ett omfattande arbete på alla nivåer för att informera om forskningsresultat till specifika yrkesgrupper inom SLU:s sektorer. Insatserna sker såväl på fakultets-, institutions- och forskargruppernivå som av enskilda forskare Här nämns endast några exempel på detta.

SLU ger för närvarande ut tre s.k. Faktablad: Fakta Jordbruk (20 nr/år), Fakta Trädgård (6 nr/år) och Fakta Skog (15 nr/år), vilka samtliga riktar sig till personer yrkesverksamma inom respektive näringgren och som presenterar färsk SLU-forskning inom respektive ämnesområde i populärvetenskaplig form. På framför allt skogssidan medverkar forskningsredaktörerna också med artiklar och hela sidblock i den skogliga fackpressen.

SLU medverkar fortfarande i den av Vetenskapsrådet drivna tjänsten Expertsvar, som kopplar samman cirka 2 500 svenska journalister med landets forskare, via universitetens och högskolornas informationsavdelningar.

Uppdragsutbildning är ett viktigt sätt att sprida information om forskningsresultaten. Exempel är MeNY, för småskaliga livsmedels- och bioteknikföretag. Ett annat exempel är Skogsägar-skolan (här nås skogsägare i samverkan med Skogsvårdsstyrelsen) och Naturvårdsekologi (tjänstemän på bolag och skogsägarföreningar).

Förutom att vara viktiga kanaler för att sprida forskningsrön inom forskarsamhället ger kongresser och konferenser möjligheter att sprida forskningsresultat inom specifika områden. SLU bedriver omfattande konferensverksamhet. Årligen genomförs ett stort antal kongresser, konferenser, symposier och andra vetenskapliga möten vid SLU.

9. Har lärosätet anlitas för att ta fram kunskapsunderlag för politiska beslut?² Ge i så fall exempel på detta.

Många av SLU:s forskare anlitas som experter av departement och myndigheter för utformning av lagar och förordningar. Ett aktuellt exempel är ramdirektivet för vatten. Någon central överblick av detta arbete finns inte.

² Frågeställningen har aktualiserats genom EU:s arbete med science and governance. Se t.ex. Europeiska kommissionens handlingsplan *Vetenskap och samhälle* från 2002.

SLU får regelbundet sådana uppdrag. Antingen direkt från departementen eller från statliga myndigheter såsom Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. Just nu har SLU uppdraget från Näringsdepartementet att ”analysera de ekonomiska och miljömässiga förutsättningarna för en fortsatt ökad användning av biobränslen i Sverige”.

Tillväxt- och rekryteringsaspekten

10. Hur styrs och organiseras arbetet med att kommersialisera forskningsresultat? Ge utöver svaret exempel på resultat, t.ex. affärsutveckling och nya företag.

SLU:s strategiska mål för forskning är:

”SLU ska genom utbyggd och förbättrad forskningssamverkan med näringslivet och samhället i övrigt skapa förutsättningar för tillämpning av kunskaperna för innovation och nya näringar.”

Som stöd för detta har SLU Omvärld till uppgift att stödja forskare och studenter i samverkansuppgiften. I funktionen ”Innovationservice och kommersialiseringsstöd” är arbetsuppgifterna att:

- Öka kommersiella utbytet av forskningen,
- Stötta innovatörer – bollplank,
- Stödja och utveckla affärsidéer,
- Rådgivning i patent och avtal, utveckling av affärskoncept, finansiering och bolagsbildning.

En viktig samarbetspartner för SLU Omvärld är universitetets holdingbolag, SLU Holding AB, vars uppgift är att på affärsmässiga grunder främja att kunskaper eller idéer framtagna eller uppkomna inom eller i samarbete med SLU utvecklas kommersiellt.

I Alnarp och Skara är arbetet i stor utsträckning inriktat mot befintliga företag i regionerna.

I Alnarp sker kommersialiseringen genom två organisationer; SLU Omvärld och Ideon Agro Food. SLU Omvärld ombesörjer kontakter och startar samverkansprojekt med forskare vid de två fakulteter som finns i Alnarp. Möten arrangeras med företag i regionen. Affärsidéer som identifieras i forskningen tas om hand av Ideon Agro Food som bl.a. svarar för innovationsdelen i Vinnovas program ”Innovation i gränsland”. Här vidareförädlas forskningsidéer till affärsidéer i livsmedelsföretagen i regionen. Härutöver kopplas forskare som vill starta företag över till specialister på företagsbildning och patent i forskningen. Inom träområdet har nyligen en liknande verksamhet startat med berörda forskare och företag i södra Sverige. Exempel på nya företag:

- Ceba som arbetar med havreprodukter,
- Life Box som arbetar med ny catering produkt,
- Bioett vars produkt mäter temperaturbelastning hos livsmedel.

Exempel på nya produkter i befintliga företag:

- Proviva Active,
- Solhavre,
- Primaliv (functional food produkt).

I Uppsala och Umeå är mycket av arbetet inriktat på nyföretagande i forskningen – inkubatorverksamhet. För Uppsala har följande exempel på resultat uppnåtts sedan år 2000:

- 17 patentansökningar har hanterats (obs. ej patentbara idéer vilka är väsentligt fler till antalet), vilka samtliga lyckats få externfinansiering, d.v.s. ej av uppfinnaren själv.
- 4 godkända patent.
- 21 företagsidéer har hanterats.
- 13 bolagsbildningar.
- Ett tiotal avtal med tillhörande förhandlingar för SLU-forskare.
- Aktiv part för tillkomsten av Uppsala Innovation Centre AB (UIC).
- 8 SLU-anknutna företag som slussats till UIC
- Rådgivning och affärscoachning till våra företag.
- Aktiv part för tillkomsten av Entreprenörskolan i Uppsala.
- Delaktig i tillkomsten och partner i Vinnväxtprogrammet Uppsala BIO (20 Mkr i tio år till regionen).

Exempel på företagsbildningar i Uppsala är:

- Acanova AB (utvecklar metod för termisk sanering av utsäde),
- BioStapro AB (utvecklar nya vacciner),
- Isconova AB (arbetar med forskning och utveckling av vacciner och adjuvans främst inom veterinärmedicin),
- Olligon AB (utvecklar spannmålsbaserade livsmedel genom fermentering av råvara med mikroorganismer).

SLU:s forskare ges tillgång till ett nätverk av specialister genom SLU Holdings deläggande i ”servicebolag”, som t.ex. Forskarpatent i syd resp. i Uppsala, Uminova Innovation AB samt inkubatorn Uppsala Innovation Centre AB och Innoventus AB.

SLU i Umeå deltar dels i Umeås Teknopol finansierad av NUTEK, dels i Uminova Innovation som är en nod i VINNOVAs inkubatorsatsning. Teknikbrostiftelsen i Umeå har även gett medel för utveckling i extremt tidiga faser. I den fortsatta utvecklingen av affärsidéer har SLU:s studenter och forskare tillgång till den innovationsservice som finns inom Uminova Innovation. Efter det att idén utvecklats till preliminär proof-of-principle finns traditionella såddfinansieringar bl.a. via Länsstyrelsen i Västerbotten, Teknikbrostiftelsen, Almi, etc. att tillgå i form av villkorslån även om sådana medel har minskat. Resultatet har blivit ett flertal patentansökningar varav vissa legat till grund för företagsbildning.

Det mest kända exemplet på nytt företag är SweTree Technologies med säte i Umeå som specialiserats på utveckling av affärsidéer inom området växtbioteknik.

11. Hur arbetar lärosätet med att underlätta för studenter och forskare att samarbeta med företag, entreprenörer och investerare?

SLU gör många olika typer insatser för att underlätta samverkan mellan forskare och studenter med näringslivet. En del av dessa insatser är av generell karaktär och andra är specifika för varje huvudort. Samtliga insatser handlar om att stimulera och hjälpa forskare och studenter till samverkan med omvärlden. På samtliga huvudorter arbetar SLU tillsammans med andra högskolor och universitet i detta; med framför allt Uppsala Universitet, Lunds universitet, Umeå Universitet och i västra Sverige genom regional samverkan med länets universitet och högskolor. Nedan anges några exempel dessa insatser.

Generellt

- Rådgivande hemsidor finns för avtal och patent. Informationen är framtagen i samverkan mellan dåvarande SLU Kontakt och patentbyråer. Arbete pågår med att ta fram informationsmaterial till forskarna rörande nyhetshinder, patentansökningar, etc., samt att föra anteckningar i laborativt arbete.
- Samverkansprojekt och examensarbeten startas och finansieringsstöd ordnas till intressanta förstudier och projekt. Workshops, seminarier och träffar med enskilda företag ordnas.
- Via SLU Omvärld medverkar SLU bl.a. i interregionala EU-projekt där syftet är att samverka med företag.
- SLU Omvärld har med hjälp av SLU:s jurister tagit fram ett unikt avtal där forskare på ett enkelt sätt erbjuds sekretessavtal med företag utan att fördröja publicering i vetenskaplig tidskrift.

Uppsala

- I ett antal kurser ges studenterna möjlighet att tillbringa upp till 1/3 av studietiden ute på företag genom pedagogiken PBL.
- Tillsammans med Uppsala universitet och näringslivet driver SLU "Centrum för entreprenörskap och företagsutveckling i Uppsala" (CEF) som bedriver kursverksamhet inom innovationsteknik, ledarskap och entreprenörskap för grund- och forskarstudenter i samarrangemang inst. för ekonomi. "Entreprenörskolan" i Uppsala är ett exempel på verksamhet inom CEF.
- Forskare med utvecklade affärsplaner kan möta investerare (ägarkapital) inom ramen för regionala finansiärer, SLU Holding och språngbräddor inom CONNECT.
- Studenternas examensarbeten inom "Entreprenörskolan" utgörs av innovativa projekt hos större och mindre företag.
- Genom SLU:s engagemang i Vinnväxtprogrammet "Uppsala BIO" kommer akademi och industri att samarbeta inom området bioteknik för att utveckla nya bioteknologiska verktyg och innovationssystem i Uppsala.

Alnarp

- Stiftelsen Ideon Agro Food, som initieras av SLU, har specialiserat sig på innovationer från tidiga skeden i forskningen till affärsidéer i företag inom livsmedel och jordbruk. Nära samverkan sker mellan SLU, Lunds Universitet (framför allt Lunds Tekniska Högskola och Ekonomihögskolan) och 20-30 företag inom sektorn
- Ett avtal benämnt Innovationsforum håller på att upprättas mellan Alnarpsfakulteten, SLU Omvärld och regionala aktörer i Skåne, såsom Region Skåne, Teknikbrostiftelsen i Lund samt Ideon Agrofood.
- SLU deltar i Öresundssamarbetet, framför allt Öresund i Food Network, som syftar till projektsamarbete mellan svenska och danska forskare och företag.
- Genom SLU:s engagemang i Vinnväxtprogrammet "Innovativa Livsmedel" kommer akademi och industri tillsammans för att skapa innovationer inom livsmedelsområdet.

Umeå

- SLU Omvärld har via Umeås Teknopol genomfört workshops riktade till SLU:s studenter i Umeå. Studenterna kan delta i programmet "Sommarentreprenörer" som drivs av Uminova Innovation.
- SLU är med i projektet "Akademiker i företag" som riktar sig till regionala små och medelstora företag med behov av examensarbetare och Jobb1 (den första anställningen efter examen).
- I mån av företagets efterfrågan deltar SLU:s forskare i företagsutveckling inom ramen för FOSAM-projektet vid Umeå Universitet.

- "ENP-programmet", en utbildning som årligen arrangeras av Uminova Innovation med finansiering från NUTEK, är öppen för anställda och studenter vid SLU.

Skara

- Inom ramen för Agroväst, vars huvudmän är Västra Götalandsregionen, Lantbruksnäringsen och SLU, samverkar forskare och företag i FoU-projekt. Dessutom drivs företagsinkubatorn Liveum av Agroväst.
- I samverkan med entreprenörforskare från Linköpings universitet drivs en entreprenörutbildning på prov i anslutning till Liveum.
- SLU är en del av det västsvenska universitets- och högskolesamarbetet där regionen stöder entreprenörskap och innovativa miljöer.
- Inom Livsmedelsingenjörsutbildningen genomförs industriförlagda projekt som en väsentlig del i utbildningen.
- Sedan fem år tillbaks anordnas årligen på Skara Campus i samverkan med studenter och det omgivande näringslivet "Smedjeveckan" med populärvetenskapliga föredrag.

12. Hur säkerställs att utbildningsutbudet svarar mot framtida behov på arbetsmarknaden?

Innehållsmässigt säkerställs utbudet bl.a. genom att se till att de senaste forskningsresultaten inom varje ämnesområde tas upp i undervisningen. Detta förutsätter att anslagsgivarna till forskningen har god kännedom om omvärldens behov och kan bedöma projektens utvecklingsmöjligheter. I övrigt sker en ständig kommunikation med näringsidkare, bland annat genom att de är representerade i utbildningarnas fakultets- och programnämnder. Att mer exakt bedöma vad som är framtida behov är knappast möjligt med tanke på att arbetsmarknadens behov relativt snabbt kan ändras. En viktig insikt är att se till att utbildningarna innehåller så stor andel av mer generella grundkunskaper inom de aktuella ämnesområdena, så att de kan vara en bra grund för ett livslångt lärande.

Skogsvetenskapliga fakulteten har regelbundet kontakt och diskuterar hela fakultetens verksamhet med den för närvarande största arbetsgivarkategorin; skogsbruket. När det gäller samverkan om utbildningsfrågor så har fakulteten speciella konferenser (under 2004 genomfördes två konferenser) där de nya jägmästar- och skogsmästarutbildningarna diskuteras.

Samverkansuppgiften i utbildningen

13. I vilken utsträckning medverkar personer med erfarenheter utanför högskolan i undervisningen?

Inom de flesta program deltar personer från näringsliv och myndigheter i de mer tillämpade och yrkesinriktade kurserna och som bihandledare för examensarbeten. Inom landskapsarkitektutbildningen t.ex. är det i regel så att praktiserande arkitekter deltar som föreläsare och övningsassistenter. Inom SLU finns också ett 20-tal adjungerade professorer vars uppgift just är att bistå med sina erfarenheter utanför universitetsvärlden.

14. Hur informeras studenterna under sin utbildning om lärosätets arbete med samverkansuppgiften?

Inom yrkesutbildningarna är det naturligt och praxis att behandla och informera om aktuella branschfrågor. I alla utbildningar ingår exkursioner och studiebesök. Under dessa besök får studenterna information om frågeställningar som universitetet och omvärlden gemensamt

försöker att lösa. Studenter är också vanligen inbjudna att delta i konferenser och seminarier som gäller med omvärlden gemensamma frågeställningar och samverkansmöjligheter. Det kan t.ex. gälla miljö- eller u-landsfrågor.

15. Hur kommer samverkansuppgiften i övrigt in under studietiden?

Studenterna arrangerar själva ett flertal aktiviteter för att knyta kontakter med presumtiva arbetsgivare, bl.a. näringslivsdagar där företag och myndigheter bjuds in och får presentera sin verksamhet. En del utbildningar har kurser som ges i samarbete och på branschföretag, t.ex. i livsmedelsingenjörsprogrammet. Arbetslivscentrum, ALC, hjälper bl.a. studenterna med att få kontakt med företag för examensarbeten. Studenterna och skogsvetenskapliga fakulteten samarbetar med olika samverkansaktiviteter, exempelvis i studentkårslokalerna i Umeå. Skogskonferensen 2005 kommer studenterna att ha ett stort inflytande på och vara en av arrangörerna då skogshögskolans studentkår har 100 års-jubileum.

Forskningsaspekten

16. Vilka processer sker på lärosätet för att tidigt involvera framtida intressenter av forskningsresultat i forskningsprocessen? Ge utöver svaret exempel på detta.

För att utveckla SLU:s roll i samhället, den så kallade "sektorsrollen" har en kontinuerlig dialogprocess mellan SLU och dess omvärld initieras som syftar till att utveckla och förnya en samsyn kring universitetets roll i samhället. I processen läggs fokus på arbetsformerna och relationerna med aktörerna med syftet att åstadkomma konkreta resultat i form av nya samverkansformer och mötesplatser.

Processerna för att tidigt involvera framtida intressenter av forskningsresultat i forskningsprocessen kan beskrivas som dynamiska nätverk, som rymmer kontakter med en lång rad potentiella intressenter av forskningsresultat, samarbetspartners och finansiärer. Nätverket underhålls kontinuerligt genom informella (direkta och indirekta) kontakter i en lång rad olika sammanhang, som t.ex. genom:

- exkursioner och seminarier där man diskuterar forskningsprogram och redovisar temaprogram där intressenter och SLU gemensamt satsar resurser och gemensamt sitter i styrgrupper,
- facktidskrifter och populärvetenskapliga artiklar,
- examensarbeten - som ofta föreslås från näringen,
- forskningsprojekt som baseras på utnyttjande av data från intressenter t.ex. näringen,
- FoU-insatser på uppdrag av externa intressenter/organisationer,
- kontinuerliga diskussioner med framtida avnämare för att finansiera forskningsuppdrag,
- föredrag och fortbildningskurser,
- deltagande i intressenters webb-baserade frågelåda,
- genom att informera fortlöpande om forskningsresultat så att intressenterna tidigt kan komma in i forskningsprocessen,
- uppdrag och utredningar i samverkan med intressenterna,
- initiativ till aktionsforskning som till sin natur innebär ett nära samarbete och gemensam kunskapsutveckling,
- rådgivningsprojekt
- företagsfinansierade forskarstuderande (industridoktorander),
- associerad forskare och adjungerade professorer samt
- resursgrupp knuten till avnämare.

Idéer uppstår och utvecklas därigenom i samverkan med omvärlden. Efterhand som projekt tar form, planeras och genomförs involveras externa intressenter alltmer – allt efter projektens karaktär och omfattning. Sådan inblandning kan t.ex. ske genom deltagande i planeringsgrupper inför ansökan, projekt- och referensgrupper under projektgenomförande eller när resultat ska spridas.

Exempel

- Vatten, där en grupp forskare inom Vattenområdet tillsammans med SLU Omvärld kartlagt pågående forskning inom Vatten vid SLU och intervjuat externa intressenter om viktiga problem som underlag för gemensam strategi.
- "Kungsängendagarna" där vi vartannat år presenterar verksamheten på idisslarsidan för beslutsfattare, bidragsgivare, rådgivare, lantbrukare och olika samarbetspartners.
- Nätverk för fodervetenskap som förutom forskare består av 10 företag/organisationer inom foder- och foderkonserveringsbranchen.
- Projekt med läkemedelsbolag såsom Bristol-Meyer, USA , utvecklingsbolag såsom Alfabet.
- Återkommande konferenser tillsammans med avnämarna som Lantbrukskonferensen, Skogskonferensen, Veterinärmötet, Djurhälsovårdens och Svensk mjölks djurhälsodagar.
- I t.ex. MISTRA-projekt arbetar man med kommunikationsstrategier. Ett tydligt exempel på detta är Vasaprojektet där vi involverar inte bara Vasamuseet, utan även en lång rad andra maritima museer från bl.a. Danmark, Polen, Storbritannien, Tyskland och Australien. Detta sker genom inbjudningar, presentation av forskningsresultat före publicering och som gentjänster får vi material från andra maritima träobjekt än Vasa och också hjälp med vissa analystjänster.

Externa intressenter

17. Hur arbetar ledningen för att stödja nätverksbyggande med det övriga samhället?

Ledningen arbetar på flera olika sätt för att stödja nätverksbyggande med det övriga samhället. De viktigaste är:

- SLU har en informations- och kommunikationspolicy och avsätter resurser för genomförande av denna.
- SLU:s ledning har regelmässiga möten med ledande företrädare för de viktigaste organisationerna i omvärlden bland andra Regeringskansliet, Riksdagsutskott, myndigheter (t ex Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, Djurskyddsmyndigheten), näringslivsorganisationer (t.ex. LRF, Lantmännen, Livsmedelsindustrierna, Skogsindustrierna) samt olika forskningsfinansiärer såsom Vetenskapsrådet, FORMAS, SSF, MISTRA, KK-stiftelsen, VINNOVA, Wallenbergsstiftelsen, etc.
- SLU:s ledning medverkar aktivt i samverkan internationellt t.ex. i NOVA Universitetet (de nordiska lantbruksuniversiteterna) och i Euro League (samarbete inom utbildningsområdet mellan de fem främsta lantbruksuniversiteterna i Europa).
- SLU:s ledning deltar i strategiskt samarbete på alla sina huvudorter. I Uppsala inom stiftelsen STUNS tillsammans med Uppsala Universitet, Länsstyrelsen i Uppsala län, Uppsala kommun, Landstinget, Kommunförbundet C-Framåt samt Handelskammaren i Uppsala. I Skåne deltar ledningen bland annat i Öresundsuniversitetet, Skånes Livsmedelsakademi samt Ideon Agrofood. I Umeå medverkar ledningen bland annat i styrelsen för Uminova Innovation, ett samarbete mellan Umeå Universitet och SLU när det gäller kommersialisering av forskning och samverkan med näringslivet. I Skåra deltar ledningen i Västsvenska Universitetssamverkan samt i Livsmedel Väst.

18. Hur har olika intressenter bidragit ekonomiskt och i övrigt stöttat utvecklingen av samverkansuppgiften?

SLU:s intressenter kan delas in i följande huvudgrupper när det gäller olika sätt att stödja SLU:s verksamhet ekonomiskt eller på andra sätt (se även svaret på fråga 16):

- *Statsmakterna:* Regering och riksdag är naturligtvis huvudfinansiärer och huvuduppdragsgivare. I regeringsbrevet för 2003 infördes för första gången ett antal krav när det gäller samverkansuppgiften. Samverkansuppgiften för universitet och högskolor infördes i högskolelagen 1997.
- *Myndigheter:* SLU har ekonomiskt stöd från ett antal myndigheter för samverkansuppgiften. De viktigaste är Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, Livsmedelsverket, VINNOVA, NUTEK samt FORMAS. Samtliga stöder SLU även på andra sätt genom att delta i gemensamma projekt eller i referens- och styrgrupper för projekt och program inom SLU. En del av dessa ger också stöd till konferenser och kurser inom respektive myndighets intresseområden.
- *Intresseorganisationer och stiftelser:* Ett antal intresseorganisationer som LRF och SLF ger också stöd såväl ekonomiskt som på andra sätt. När det gäller stiftelser bidrar bl.a. SSF, MISTRA, KK-stiftelsen, Wallenbergstiftelsen, Kempestiftelsen och Sparbanksstiftelserna ekonomiskt till olika delar av SLU:s verksamhet.
- *Regionala och lokal organisationer:* Flera organisationer vid SLU:s huvudorter stöder såväl SLU-projekt som seminarier och förstudier tillsammans med SLU. Exempel är Teknikbrostiftelserna, länsstyrelserna och regionstyrelserna på huvudorterna samt kommuner och regionala intresseorganisationer såsom LRF och Hushållningssällskap. I program som Agroväst i Skara, Sydsvensk Jordbruksforskning och Norrländsk Jordbruksforskning samverkar privata och offentliga intressenter med SLU i FoU-program för lantbruket.
- *Näringslivet:* Enskilda företag och näringslivsorganisationer stöder SLU:s verksamheter såväl ekonomiskt i forskningsprojekt som på andra sätt, bl.a. i sponsoring av konferenser och förundersökningar. Andra exempel på insatser är gemensamma satsningar i kompetenscentra, som Kompetenscentrum Smådjur (Agria och Kennelklubben) och Kompetenscentrum WURC (Skogsindustrin, VINNOVA och andra högskolor).

Uppdragsutbildning

19. Hur initieras och planeras uppdragsutbildning? Finns särskilda styrdokument för uppdragsutbildning? Bifoga dessa.

Initiativ till uppdragsutbildning sker såväl från enskilda institutioners forskare/lärare som från centrumbildningar och fakultetsövergripande organ. Denna mångfald kräver en stödfunktion för uppdragsutbildning som idag ligger inom SLU Omvärld. Arbetet inriktas på att en person vid varje huvudort stödjer institutionernas initiativ på orten genom olika former av expertstöd. Detta kan röra sig om juridiska frågor, pedagogiska, marknadsanalytiska eller projekt- och processledning. Ett arbete pågår med att utveckla handboken i uppdragsutbildning för nytryck 2004. Förutom det arbete som initieras inifrån enskilda institutioner initieras också skräddarsydda utbildningar i de nätverk som finns inom SLU:s olika sektorer. Här pågår ett arbete för att återanvända utbildningskoncept i syfte att effektivisera behovsanpassad uppdragsutbildning.

Styrdokument för uppdragsutbildning:

- Strategi för kompetensutveckling av yrkesverksamma, 2002 – 2005 (bilaga 9)
- Policy för uppdragsutbildning vid SLU fastställt maj 2002 (bilaga 10)
- Handbok i uppdragsutbildning, september 2003 (nytryck planeras 2004) (Bilaga 11)

20. Är särskilda personer utsedda eller finns en särskild organisation för uppdragsutbildning? Om ja, vilka är de viktigaste uppgifterna för denna funktion?

Inom ramen för SLU Omvärld finns en särskild funktion för uppdragsutbildning. Denna har till syfte att utveckla och öka SLU:s uppdragsutbildning i nära samverkan med fakulteter och institutioner men också Alumni och andra externa nätverk direkt med SLU:s målgrupper

Målet för 2004 är att bl.a. ta fram en långsiktig stabil nationell organisationsmodell för SLU:s stöd för uppdragsutbildning, bl.a. för att kunna möta behovet av ökat stöd från fakulteter/institutioner.

Arbetsgruppen för uppdragsutbildning består av en person på varje huvudort.

Full kostnadstäckning

21. Hur försäkras sig ledningen om att full kostnadstäckning föreligger vid uppdragsutbildning och uppdragsforskning?

Villkor för avgiftsbelags verksamhet, bl.a. uppdragsutbildning och uppdragsforskning, finns reglerat i SLU:s regleringsbrev.

Förutom att den avgiftsbelagda verksamheten vid SLU är förenlig med gällande lagar, förordningar, regeringsbeslut, föreskrifter och allmänna råd kring avgiftsbelagd verksamhet och att därmed huvudregeln full kostnadstäckning kommer att uppfyllas skall

- avgiftsbelagd verksamhet vid SLU vara förenlig med samt vara till gagn för verksamheten som bedrivs vid institutionen/motsv. och i övrigt vara i linje med universitetets interna regler och riktlinjer,
- statsanslag normalt (undantag finns angivna i SLU:s regleringsbrev) inte delfinansiera avgiftsbelagd verksamhet,
- den avgiftsbelagda verksamheten inte ge upphov till snedvridande konkurrens med verksamheter utom universitetet.

För varje avgiftsbelagd verksamhet skall det upprättas en kostnadskalkyl. För detta ändamål finns särskilda rutiner och hjälpmedel utarbetade. Samtliga kostnader, såväl direkta som indirekta, skall ingå vid kalkylering. Kostnadskalkylen skall upprättas vid institutionen i dialog med ekonomiavdelningen eller fakultetens ekonom. Framräknad självkostnad är den kostnad som verksamhetens avnämare skall vara med och finansiera. Huvudregeln när det gäller avgiftssättning för varor och tjänster som tillhandahålls är att avgiften skall täcka självkostnaden.

Samverkan med andra utbildningsanordnare

22. Vilken samverkan sker med utbildningsanordnare utanför högskolesektorn?

Samverkan sker på ett stort antal sätt och med ett stort antal utbildningsanordnare utanför högskolesektorn. Genom de nätverk och dialoger som kontinuerligt pågår initieras nya utbildningar. Utgångspunkterna är dels den nya kunskapen från forskningen, dels de upplevda

behoven och nya erfarenheterna från övriga samhället. Deltagande från SLU sker i såväl planering av innehåll som uppläggning och genomförande ofta i samverkan med flera aktörer som samlas kring aktuellt ämne eller fråga.

Några exempel är:

- *Myndigheter:* Med Jordbruksverket sker samverkan i ”Högre kurser för yrkesverksamma” och utbildningsprogram för veterinärer m.fl., och med Livsmedelsverket i gemensamma kurser inom expertkompetensprogrammet meNY. Genom Riksantikvarieämbetets försorg deltar SLU i samverkansgruppen ”Utbildare inom byggnadsvård”, och från Vägverket finns ett uppdrag att utbilda lärare på alla universitet och högskolor i MKB och SMB. Ett flertal samarbeten sker med Länsstyrelser som t.ex. KULM-kurser, i högre kurser, hästcentrum och CUL, Centrum för uthålligt lantbruk. Tillsammans med Skogsstyrelsen initieras, planeras och genomförs ett antal utbildningsaktiviteter.
- *Intrasseorganisationer och stiftelser* – Exempel är Flyinge, Strömsholm och Wången inom Hippologprogrammet. Med SIK (institutet för livsmedel och bioteknik) sker samarbete bl.a. genom expertkompetensprogrammet meNY men också genom Livsmedelsingenjörsprogrammet i Skara. För Golf förbundets personal anordnas kurser. Samverkan sker med Veterinärförbundet/Sveriges veterinärmedicinska sällskap (Veterinärdagarna och specialkurser). Utveckling av fortbildning m.m. tillsammans med Svenska kennelklubben och Agria (Kompetenscentrum smådjur). Inom Djursjukvårdarprogrammet sker samverkan med bl.a. Blå stjärnan.
- *Regionala och lokala organisationer:* Agroväst samverkan genom KY-utbildningar.
- *Näringslive:* LRF konsult (Företags- och företagartutvecklingsverktyg och material). Medverkan i kurser och fortbildningar för rådgivarna vid Hushållningssällskapen och deras kunder. Kompetensutveckling av småskaliga livsmedels- och bioteknik-företagare i samverkan med KK-stiftelsen.
- *Skolor:* Grundskolor och gymnasier genom besök av skolklasser, genom prao, hjälp med specialarbeten för gymnasieelever, föredrag för lärare och elever, som lärare, praktikanthandledare och författande av läromedel till t.ex. naturbruksgymnasier (Genvägar). Medverkan i gymnasienämndens samrådsorgan (västra Götaland).

Meritering

23. Hur beaktas samverkansuppgiften vid tjänstetillsättningar? Bifoga gärna lärosätets anställningsordning.

Anställningsordning (bilaga 12).

Vid tillsättning av tjänster är meritvärdet av samverkansuppgiften generellt lågt vid SLU men är naturligtvis beroende på vilken slags tjänst som ska tillsättas och vilka arbetsuppgifter som ingår i tjänsten. Rent generellt kan betonas att de forskare som deltar aktivt utåt också i stor omfattning har lätt att delta i gemensamma forskningsprojekt som kräver bl.a. god kommunikationsförmåga.

Bibliotekets roll

24. Hur används biblioteksorganisationen i samverkansuppgiften?

SLU-biblioteken är öppna för allmänheten. Detta betyder att alla är välkomna att besöka, låna och på plats söka i databaserna. Härutöver erbjuds även kopieservice, undervisning och

litteratursökning för externa kunder. Många av de digitala informationsresurserna är fritt tillgängliga via bibliotekets webbplatser, t.ex. LUKAS (SLU:s bibliotekskatalog), Skogsbilder, Växteko, Epsilon, e-ref m.fl. Biblioteken bidrar till den nationella katalogen Libris genom att registrera samtliga nyförvärv. "Fråga biblioteket" är en annan av bibliotekets tjänster på dagtid. Ultunabiblioteket har en representant i Naturbruksgymnasiernas Infotek. De av SLU:s examensarbeten som är publicerade i Epsilon exponeras till en vidare krets. Samtliga tryckta examensarbeten sparas på biblioteket och kan återfinnas och beställas via LUKAS.

C. Goda exempel

Många olika insatser vid SLU skulle kunna tjäna som goda exempel på samverkansuppgiften. Vi har valt att illustrera olika typer av samverkan genom ett antal exempel från olika områden. Dessa exempel är:

Mat

1. **MAT 21** – MISTRA-finansierat forskningsprogram om uthållig livsmedelsproduktion
2. **meNY** - expertkompetensprogrammet inom livsmedelsområdet.

Djur

3. **Hippocampus** – centrum för samverkan och information beträffande hästforskning.

Skog

4. **Skogligt samverkansprogram inom SLU**.
5. **Skogsverige** – informationsportal (webbplattform)

Land och stad

6. **Movium** - centrum för samverkan inom utemiljöområdet.

1. MAT 21 – uthållig livsmedelsproduktion

MAT 21 är ett Mistrafinansierat forskningsprogram, där ett hundratal forskare samarbetar för att hitta vägar till en ekologiskt och ekonomiskt hållbar livsmedelsproduktion. Forskningen omfattar växtodling, djurhållning, produktkvalitet, konsumentbeteenden, lantbrukarnas delaktighet, systemanalyser samt hur framtidens livsmedelsproduktion kan tänkas se ut.

Programmet påbörjades 1997 och avslutas 2004. Hittills har 15 av de 25 doktoranderna disputerat. Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) är huvudman för programmet, men forskning sker också vid Uppsala, Göteborgs, Lunds och Umeås universitet.

2001 inleddes fas två av programmet. Genom att använda kunskap och resultat från de första fyra åren, har man i fas två arbetat med att smälta samman resultaten från olika områden för att få en helhetsbild av hur framtidens livsmedelsproduktion kan komma att se ut.

I Mistras krav för forskningsanslag är de tvärvetenskapliga aspekterna centrala. Forskningen skall leda till förändringar i hela system, som ger radikalt minskad miljöpåverkan – alltså krav som väl stämmer med de miljöpolitiska riktlinjer, som kom till efter Rio-konferensen och sedan följts upp i Kyotoprotokollet. Samhällsnytta!

En annan viktig del är att resultaten skall leda till stärkt konkurrenskraft för svenska produkter. Det tvärvetenskapliga arbetssättet var vid forskningsprogrammets tillkomst i mitten av 90-talet inte prövat i någon större utsträckning tidigare. Helhetsperspektivet med konkreta lösningar på uthållighetsproblemen var heller inte testat i forskningssammanhang.

Det stod därför klart från början att forskningsprogrammet skulle utvecklas i mycket nära samverkan med industrin/näringslivet och att världen utanför universitetet skulle vara i fokus. Den av Mistra tillsatta styrelsen representerade denna inriktning. I styrelsen har från början

suttit höga representanter för LRF, livsmedelsindustri, handel, konsumentråd och universitetet.

För att forskningen skulle få verklighetsförankring och svara mot behov hos såväl bönderna som livsmedelsindustrin och konsumenterna – och samhället i stort - krävdes goda kontakter med jordbruksnäringen, livsmedelsindustrin, handeln och konsumentrörelsen. Styrelsens roll blev därför att vara forskarnas bollblank, rådgivare och påfösare.

Syntesarbetet och systemanalyser har varit lika viktiga inslag som de specifika forskningsområdena. Vid sidan av en aktiv och pådrivande styrelse skapades samtidigt en omfattande referensgrupp, som efter ett par år omformades till Kollegium MAT 21. Detta för att nå absolut rätt personer i organisationer och företag för att få bästa möjliga samarbetspartners i de olika forskningsområdena och syntesarbetet. Kollegiet omfattar idag 13 externa medlemmar, representerande primärproducenter, livsmedelsindustri, ekologiska lantbrukarna, handeln, Svenska Naturskyddsföreningen, Djurens rätt, m fl.

Ett särskilt mentorprogram infördes också för att MAT 21-doktoranderna skulle få tillgång till egna personliga bollplank i sin utveckling som forskare inom livsmedel med uthållighetsaspekterna i fokus. En handfull doktorander nappade på erbjudandet.

Nyttan

Hur har alla goda intentioner om mötesplatser och resultatspridning omsatts i praktiken under dessa snart åtta år?

Den övergripande och gemensamma nyttan för alla involverade i programmet är den gemensamma plattformen som man skapat och nu arbetar vidare ifrån i olika led för att nå uppsatta mål och konkreta resultat. T.ex. genom att utveckla hållbara produktionssystem minskas klyftan mellan de ekologiska och konventionella bönderna och miljömålen sätts i fokus mer konkret. Centrum för uthålligt lantbruk och MAT 21 har tillsammans genomfört seminarier för att lyfta uthållighetsfrågorna.

- Temagruppernas sammansättning av forskare och representanter för industri/primärproduktion/intressenter har skapat nätverk och gett resultat i form av rapporter och seminarier. Som exempel på områden kan nämnas Betesbaserad nötköttsproduktion, Uthålliga företagsstrukturer inom lantbruket, Uthålligt växtskydd och Aktörssamverkan.
- Det tvärvetenskapliga arbetssättet har utvecklats. Doktoranderna har fått möjlighet att berätta om sitt arbete och diskutera frågeställningar med varandra och i olika konstellationer inom ramen för Mötesplats MAT 21.
- Programledningen har inbjudits till jordbruksutskottet för att informera om erhållna resultat samt diskutera miljö- och uthållighetsfrågor vid flera tillfällen
- De regelbundna kontakterna mellan avnämarna/intressenterna och programledning/forskare/doktorander har skapat verkliga förutsättningar att ta fram och föra ut forskningsresultat och annan kunskap och uppnå verkliga resultat och hållbara utvecklingsprocesser.
- Kommunikationsinsatserna har under hela programtiden varit en viktig del i programarbetet. Först var syftet att skapa kännedom om program och forskningsinriktningarna, sedan att förmedla resultat och skapa mötesplatser för dialog och erfarenhetsutbyte. En genomtänkt och väl förankrad kommunikationsplan har alla involverade kunnat ta del av och utnyttja. I såväl tryckta publikationer som en hela tiden

uppdaterad hemsida på nätet har intresserad och kunskapstörstande avnämare och nyfikna konsumenter kunnat ta del av en ständigt påfylld kunskapsbank.

- Programmet har rönt särskild uppskattning för alla de problemorienterade seminarier som anordnats i samhällsaktuella frågor t ex smittspridningsproblem i djurhållningen, kretslopp av samhällets organiska avfall och konsumenternas matköpsvanor. Vid dessa seminarier har forskare och problemägare gemensamt redovisat kunskapsläget och diskuterat vägar framåt.
- För forskarna har en konkret nytta varit att de utvecklat en tvärvetenskaplig forskningssamverkan över traditionella ämnesgränser med fokus på ett nyttiggörande av forskningsresultaten. Programmet har också fungerat som en katalysator för att överbrygga mellan naturvetenskap och samhällsvetenskap.
- Sveriges bönder har genom programmet fått tillgång till forskningsresultat och analyser som kunnat hjälpa dem som framgångsrika företagare. Genom att en stor del av arbetet bedrivits i syntesform har frågeställningar och resultat kunnat matcha vanliga problemställningar inom lantbruket. Traditionell inomvetenskaplig forskning besvarar inte alltid direkt lantbrukarens frågeställningar utan kräver en fortsatt syntes för att generera användbara resultat. Inom Mat 21 har dessutom resultatförmedlingen från forskningen bedrivits på ett betydligt mer ambitiöst sätt än vad som är vanligt inom SLU idag. (Björn Sundell, VD Stiftelsen lantbruksforskning och styrelseordf MAT 21)

Mer upplysningar lämnas av Rune Andersson

Rune.Andersson@lmv.slu.se

2. meNY 2000-2004

Meny är ett av KK-stiftelsens expertkompetensprogram som startade i maj år 2000. Deltagande lärosäten valdes efter särskild urvalsprocess där aktuell ämneskompetens inom området livsmedel och bioteknik tillsammans med förmågan att arbeta med kunskapsöverföring var prioriterade områden. I Meny ingår SLU (ekonomiadministrativt ansvar samt programdirektör), industriforskningsinstitutet SIK (bitr. programdirektör) tillsammans med Lunds och Umeå universitet samt högskolan i Kalmar.

Det har nu gått tre år av Meny:s programarbete. En halvtidsutvärdering har genomförts av externa utvärderare med gott resultat. I slutsatsen betonas bl.a. att ”programmet ger tydliga positiva avtryck bland både programmedlemmar (såväl organisationer som individer) och deltagare från målgruppen (SME). Nöjdhet, effekter, vilja att rekommendera etc. pekar på detta.”

Idag är cirka 70 personer involverade i Meny-arbetet. De flesta har sin huvudtjänst på något av de ingående lärosätena och arbetar deltid för Meny. Det ställer krav på distansorganisation men innebär samtidigt många möjligheter. Man har direkt kunnat använda nyvunna kunskaper från Menyarbetet på hemmaplan och samtidigt ta med sig erfarenheter från många olika lärosäten in i Meny-arbetet. Samverkan mellan lärosäten i kombination med företagskontakter har skapat helt nya arenor.

Uppdraget

Uppdraget från KK-stiftelsen är att öka utvecklingskraften i landets små- och medelstora livsmedels- och bioteknikindustrier. Det är företagens behov som ska styra innehållet i utbildningsprogrammet. Vårt arbetssätt med kunskapsutveckling omkring metoderna har också gett de olika lärosätena nya erfarenheter.

Uppbyggnad

Meny arbetar långsiktigt och har under de första tre åren medvetet lagt resurs främst på att utveckla långsiktig effektiv metodik som passar mindre företag och högskolans forskare/lärare. Utgångspunkten har varit företagens behov idag och bedömda framtida behov. Kompetensen hämtas där den är som mest ”träffsäker”, dvs. ibland också utanför de egna lärosätena. Med företagens behov i fokus är det en trovärdighetsfråga att erbjuda ”rätt” kunskap. För lärare/forskare har det visat sig vara viktigt att kunna medverka så kostnadseffektivt som möjligt. Den ämneskunniga har kunna koncentrera sitt arbete till just sitt ämne genom det strukturerade konceptet, som också erbjudit möjlighet till återanvändning av upparbetade moduler. Under Programmets gång har en påtaglig attitydförändring skett hos medverkande parter. Från början var det svårt att involvera de rätta forskarna till ett aktivt arbete i meNY. Idag är det ett helt annat läge. Många inbyggda kulturskillnader, konkurrenstänkande osv. har övervunnits. Tre skilda kunskapsöverföringsmetoder har utvecklats och specialanpassats inom Meny. Dessa är webbaserad utbildning med projektarbete, mentorskapsprogram och meNY-cirklar.

webbaserad utbildning

Denna metod utvecklades först. Mycket kompetens fanns om distansutbildning inom universiteten men samtidigt i allmänhet mycket bristfällig kunskap om målgruppen ”små företag”. Det visade sig också finnas mycket teknikorienterad kompetens inom företagsvärlden omkring e-learning, medan man ofta hade en låg akademisk utbildningsnivå. Dessa två världar har dessutom mycket förutfattade meningar om varandra. Att utveckla pedagogiska modeller/metoder där man utnyttjar experternas pedagogiska och ämnesmässiga kunskaper på ett för företagen behovsanpassat sätt blev den stora utmaningen.

Kontaktpersoner på KK-stiftelsen har uttryckt det som att detta är en svensk utmaning som kan ge internationellt eko om vi lyckas hitta ett bra koncept. KK-stiftelsen har gett Meny möjlighet att snabbt komma in i utvecklade IT-nätverk kring e-learning.

Vi utgår från att om kompetensen skall utnyttjas för att utveckla företagen, krävs en interaktivitet och lyhörddhet för företagens frågeställningar. Det går att ”förpacka” kunskapen på ett för företagen tilltalande sätt. En särskild pedagogisk stödfunktion har ansvarat för utveckling av nya kurser/moduler. 2-3 gånger per år har experter inom området samt ämneskunniga kursledare inom Meny träffats i ett s.k. pedagogiskt forum. 28 kurser har utvecklats eller är under utveckling. Varje kurs genomförs först som en testkurs med begränsat antal deltagare. Varje kurs/modul omfattar 5 veckors studier på deltid (20%).

Mentorsprogram

För en del företagsledare eller andra nyckelpersoner på företaget kan delaktighet i mentorsprogram vara rätta verktyget. Det kan vara ett sätt att hitta en bra ingång till universitetsvärlden. Mentorsprogrammet utgör en mötesplats mellan forskare och företag. Mentorerna är forskare/lärare eller konsulenter på universitet/högskolor/institut. Personerna ska vara intresserade av mentorskapet i sig genom att vilja stödja en annan människa men också ha ett gott nätverk inom forskningen.

meNY-cirklar

Som ett ytterligare led i möjligheten för företagen att få del av forskningskompetens har Meny också ett cirkelprogram. För vissa företag kan denna form vara bättre än webbaserad utbildning eller mentorsprogram. Huvudsyftet är att en cirkelledare med pedagogiskt stöd leder cirkelarbetet. Till cirkeln köps den kompetens som krävs in från forskare eller motsvarande. En cirkel skall vara dynamisk men i cirkelprogrammet finns en viss struktur. En övergripande projektledare håller i programmet och har till sin hjälp en stödfunktion i form av pedagog. På så vis finns samma konstruktion för alla verktyg i meNY. En kompetens byggs omkring verktyget för att utveckla metodiken och för att föra kunskapen omkring pedagogik/metodik vidare till andra cirklar och utanför meNY.

Efter tre år

I halvtidsrapporten . vilken omfattar tiden fram till 1/7 2003, framgår att 130 deltagare gått någon webbaserad kurs inom Meny. Mentorsprogrammet hade haft 80 deltagare och i Cirkelprogrammet hade 99 företag ingått. Totalt hade drygt 1000 kursdagar genomförts. Utveckling i Meny har ökat kraftigt under 2003 – 2004. Startsträckan för att få ett samarbetsklimat som skulle kunna generera stark utvecklingskraft i programmet var lång. Först under 2002/2003 har det funnits tillräckligt med utbildningsaktiviteter för företagen. Programmet har inte bara inneburit ett kompetensutvecklingsprogram för de små företagen utan också en stärkt samverkan mellan de olika lärosätena.

Framtiden

Meny fortsätter bygga upp den påbörjade utbildningsstrategin som ett långsiktigt stöd för industrin med utnyttjande av forskningens aktuella kunskapsstoff. De frågeställningar som är aktuella inför framtiden är bl.a. att ytterligare förfinas analysen omkring företagens framtida behov. Samtidigt kommer Meny vara med och aktivt stödja intresserade forskare i att ytterligare stärka samarbetet med landets livsmedelsindustri i samarbete mellan de olika lärosätena i Menyprogrammet.

Mer upplysningar lämnas av Margareta Stigson

Margareta.Stigson@omv.slu.se

3. Hippocampus –forskningens länk till omvärlden

Bakgrund

Hästsektorn i Sverige växer i både storlek och betydelse i samhället. Allt fler människor försörjer sig i dag på heltid i verksamheter som är förknippade med hästar. Den ekonomiska betydelsen ökar hela tiden, hästsektorn är numera en av lantbrukets viktigaste inkomstkällor genom försäljning av foder, uppstallning och andra tjänster.

Syfte

För att främja pågående hästforskning och initiera ny forskning tillsattes 20 miljoner kronor av SLU:s ledning att fördelas under fyra år, dvs. fem miljoner kr per år. Resultatet av satsningen är Hippocampus. Alla aktörer inom hästsektorn är viktiga målgrupper för informationen men av lika stort värde är det nät som Hippocampus utgör för alla de forskare inom SLU och SVA som arbetar med häst. Genom att de tillhör olika institutioner och fysiskt är placerade på olika ställen såväl i Uppsala som på andra orter i Sverige är det viktigt med regelbundna kontakter, både genom möten och genom webbaserad information.

Hippocampus uppgift och målsättning

Hippocampus länkar samman hästforskningen vid SLU och SVA. Genom Hippocampus skapas även kontakter och samverkan för informations- och kunskapsutbyte mellan forskare och lärare vid SLU/SVA och hästnäringen/avnämare i samhället. En viktig uppgift för Hippocampus är att sprida information om hästforskning.

En viktig målsättning med Hippocampus är att göra en rejäl satsning på information för att sprida kunskap om forskning, bland annat för att kunna uppfylla kravet om tredje uppgiften.

Aktiviteter

Hippocampus främsta kanal är *webbsidan* <http://hippocampus.slu.se> som startade i mars 2003. Via den går det att söka information om doktorsavhandlingar, böcker, populärvetenskapliga artiklar, aktuella frågor om häst, vem som har viss kompetens, utfodringsprogram för häst och mycket, mycket mer. Hemsidan har även en intern sida där enbart SLU:s och SVA:s forskare kan gå in via lösenord. Webbplatsen utvecklas ständigt och besökaren kan enkelt söka sig ner i faktabanken.

Det ställs höga krav på att allt material på webbplatsen ska vara vetenskapligt korrekt och granskat. Därmed inte sagt att materialet är svårt att förstå. Det finns information på alla nivåer, från populärvetenskapliga texter till vetenskapliga artiklar.

Inom Hippocampus finns en stark ambition att möjliggöra möten mellan forskare och hästnäringen. Ett sådant möte hölls den 11 mars 2004 då Hippocampus arrangerade *Forum för hästforskning*. Över hundra externa gäster besökte Klinikcentrum vid SLU i Uppsala. De fick under en dag lyssna på föredrag om aktuell forskning, vid en rundvandring på Klinikcentrum träffa ett stort antal forskare och studera pågående forskningsprojekt, samt i grupper diskutera framtida forskning.

Vilka arbetar inom Hippocampus?

Inom projektet har anställts åtta doktorander, en del inom områden som innebär för hästforskningen, helt nya inriktningar. Vidare har anställts tre forskarassistenter. Hippocampus leds av en ledningsgrupp med representanter från SLU och SVA.

För att regelbundet kunna sprida information kring hästforskning har en informatör anställts vid Hippocampus som arbetar såväl internt som externt.

Resultat

Forum för hästforskning blev ett mycket uppskattat möte. Många viktiga kontakter knöts under dagen. Historiskt har det framför allt varit AB Trav och Galopp och försäkringsbolaget Agria som svarat för merparten av de ekonomiska anslagen till hästforskningen i Sverige. En viktig faktor framöver är att hitta ytterligare finansiärer för att bredda forskningsområdet.

Framtid

Hästnäringens betydelse har uppmärksammats i den handlingsplan som jordbruksminister Ann-Christin Nykvist presenterade i februari tidigare i år. I planen konstateras att forskning kring hästen och dess betydelse har traditionellt varit ett eftersatt område och det är därför positivt att ett nytt ramprogram för hästforskning (Häst – för arbete, sport och fritid) har arbetats fram vid SLU och SVA samt att Hippocampus har startat.

Jordbruksministern konstaterar vidare att ”trots detta behövs ytterligare forskning och en långsiktig finansiering för att hästsektorn ska kunna utvecklas positivt. Särskilt viktiga områden är hästens sociala betydelse, barn och ungdomars säkerhet, veterinära frågor, utfodring, hästhållning och byggnadsfrågor. Därför kommer regeringen att ta upp hästforskningen i samband med arbetet inför den forskningspolitiska propositionen som är planerad till mitten av mandatperioden”.

Mer upplysningar lämnas av Carin Wrangle
Carin.Wrangle@adm.slu.se

4. Skogligt samverkansprogram vid SLU

Tidigare drevs ett skogligt samverkansprogram av den Skogsvetenskapliga fakulteten vid SLU. Efter fakultetsreformen har den skogliga kompetensen fördelats på två fakulteter - fakulteten för skogsvetenskap och fakulteten för naturresurser och lantbruksvetenskap. De båda fakulteterna har kommit överens om att tillsammans fortsätta att finansiera och driva ett skogligt samverkansprogram.

Förslag till program utformas av de skogliga institutionerna och försöksparkerna i samförstånd med forskningsinformatörer och SLU Omvärld. Varje institution och enhet finns representerad i ett *Samverkansnätverk* som samlas en gång per år tillsammans för att utforma ett förslag till program för det kommande året. Mötet är speciellt viktigt för att utveckla och planera tvärdisciplinära projekt mellan institutioner, orter och fakulteter. Slutgiltigt beslut om programmet inriktning tas av ett av fakulteterna gemensamt tillsatt *Samverkansråd* bestående av tre externa representanter och tre forskare, varav en av sistnämnda dess ordförande. Samverkansnätverket hålls samman av ett *sekretariat* med en programledare (f.n. finansierat av SLU-Omvärld) och den/de skogliga forskningsinformatörerna. Sekretariatet har till uppgift att utifrån institutionernas förslag på verksamheter sammanställa programmet, göra uppföljningar och vara föredragande samt fungera som sekretariat vid samverkansrådets möten.

Verksamheterna inom programmet skall i huvudsak planeras och utföras på institutionerna och varje institution skall ha en forskare anställd på deltid (10 %) med ansvar för information och samverkan. Varje år finansieras också en temaledare (30 %) med ansvar för det temaområde som samverkansnätverket föreslår samverkansrådet efter det årliga samverkansmötet. Inom temaområdet satsas det lite extra under samverkansåret vilket avslutas med Skogskonferensen första tisdagen och onsdagen i december.

Samverkansprogrammet har inte ambitionen att omfatta hela den samverkan som bedrivs inom ansvarsområdet skog vid SLU, men väl som en samordnande, katalyserande och kompetenshöjande verksamhet som ska höja intresset och kvalitén på samverkansaktiviteterna. Den största delen av samverkansaktiviteterna bedrivs och finansieras fortfarande på andra nivåer inom SLU.

Mer upplysningar lämnas av Pelle Gemmel

Per.Gemmel@ess.slu.se

5. SkogsSverige www.SkogsSverige.se

I stora drag

- Ett samarbete mellan Sveriges lantbruksuniversitet och skogsnäringen sedan 1995.
- Företag organisationer och SLU finansierar som medlemmar portalen gemensamt.
- En neutral kunskapsbaserad informationsportal där alla kan samsas
- Stora delar av informationen finns även på engelska.
- Speglar hela den svenska skogsnäringen från frö till färdig träprodukt på världsmarknaden.
- Påverkar forskare inom universitet att sprida forskningsresultat till breda målgrupper via SkogsSverige
- Samverkar med andra aktörer inom skogsnäringen
- Verkar för att snabbt ta fram fakta om aktuella ämnesområden som ligger inom universitetets kompetensområden.
- Svarar på allmänhetens frågor om skog och skogsnäring.
- Sammanställer det som skrivs i pressen om skogsnäringen
Ca 3000 nyhetsbrev dagligen innehållande dagens skogsnyheter
Förmedlar nyheter och information direkt in på intranät hos skogliga företag och organisationer, totalt cirka 4000 medarbetare
- Bevakar aktivt evenemang inom skogsnäringen och publicerar information från dessa.
- Tar emot förfrågningar från hela världen till svensk skogsnäring och sprider vidare till organisationer och företag.

Verksamhetens syfte

SkogsSverige på Internet skall, med speciell kompetens och erfarenhet som grund, vara en mötesplats för människor som är intresserade av skogen utifrån både ett produktions-, förädlings- miljö- och upplevelseperspektiv genom att:

- vara en naturlig koppling mellan forskning/utbildning och näringsliv.
- vara en informationskanal för näringsliv, forskning och berörda myndigheter.
- öka kunskapen om den svenska skogsnäringen, nationellt och internationellt.
- bidra till utvecklingen av internetanvändningen bland medlemsföretagen och branschorganisationernas medlemmar.
- skapa tjänster som är nyttiga för medlemsföretagen, exempelvis affärskontakter, nyhetsservice, forskningsinformation m.m.

SkogsSveriges målgrupper

- Medlemsföretagen
- Allmänhet (intresserade, elever, lärare studenter)
- Anställda i skogsnäringen och forskare
- Journalister, beslutsfattare
- Utländska besökare som söker information/kontakter inom svensk skogsnäring

Antalet besökare har från starten vuxit till idag nästan 70.000 besökare per månad.

Framtiden

Det fortsatt höga besöksantalet i portalen tyder på att SkogsSverige även framgent kommer att fylla sin funktion som en samlande portal för kunskap och information om svensk skogsnäring, dess företag och organisationer samt den forskning, utveckling och utbildning som hör till näringen.

Mål

- Att befästa och utveckla rollen som en obunden universitetsanknuten kunskaps & informationsportal
- Att vara den enda plats på nätet där hela skogsnäringen möts
- Att ha 100 000 besökare per månad år 2006
- Bred finansiering från skogsnäringen förutsätts

SkogsSverige om tre år

- Mer sidor på minst ett språk till som uppdateras varje vecka
- 10 000 prenumeranter av nyhetsbrev
- Startpunkten för dem som söker information om skogsnäringen
- Svarsbank med 6 000 besvarade skogsfrågor
- 2 500 nyheter läggs ut per år
- De 25 största skogsföretagen/organisationerna får nyheter direkt in på intranätet
- 4 tjänster

Mer upplysningar lämnas av

Ivar Palo, projektledare, Ivar.Palo@omv.slu.se

6. Movium – centrum för samverkan inom utemiljöområdet

Vad är Movium ?

Movium är mötesplatsen för forskare och praktiker som vill utveckla kunskapen om stadens utemiljö. Movium arbetar för en bättre utemiljö i staden och dess nära omgivning. Movium fokuserar på planering, anläggning, förvaltning och användning.

Moviums målgrupper

Moviums målgrupper är planerare, anläggare och förvaltare av stadens utemiljö.

Moviums ledning

Movium leds av en styrelse med representanter från: SLU

Svenska kommunförbundet

SABO - Sveriges allmännyttiga bostadsföretag

STAF – Sverigesträdgårdsanläggningsförbund

SKKF - Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund

Svenska kyrkans församlingsförbund

Boverket (adjungerade)

Formas (adjungerade)

Moviums verksamhet

Moviums verksamhet omfattar tre integrerade delar:

- kunskapsutveckling
- kunskapsförmedling
- opinionsbildning.

Kunskapsutveckling

Movium initierar och driver forsknings- och utvecklingsprojekt. Projekten går över ämnesgränserna. Både praktiker och forskare deltar.

Det nära samarbetet mellan praktiker och forskare gör att angelägna samhällsfrågor fångas upp och behandlas.

Moviums projekt handlar om: Hälsa och livskvalitet, Uthållighet och kretslopp, Kunskap och lärande samt Demokrati och inflytande.

Moviums FoU-program 2004 omfattar följande teman: Utemiljöns betydelse för hälsa och välbefinnande, Utemiljöns betydelse för barn och ungdomar samt utveckling av det offentliga rummet.

Kunskapsförmedling

Movium sammanställer kunskap från forskning och utveckling. Kunskapen sprids och blir tillgänglig genom rådgivning, utbildning och skrifter.

Movium Rådgivning

Movium Rådgivning är en prenumerationstjänst. Nyhetsbrevet Movium Direkt bygger på frågor och svar om stadens utemiljö. Praktiker frågar, forskare svarar.

Movium Utbildning

Movium fortbildar genom:

- kurser och seminarier
- konferenser
- framtids- och kunskapsverkstäder

Skrifter

Movium ger ut de senaste forskningsrönen i populär form via:

Movium Rapport

Gröna Fakta

Stad & Land

Opinionsbildning

Movium argumenterar för en god utemiljö i staden.

Movium lyfter fram utemiljöns estetiska, ekologiska, pedagogiska, sociala och hälsofrämjande värden. *Nyhetsbrevet Movium Bulletin* skapar debatt.

Mer upplysningar lämnas av Sten Göransson

Sten.Goransson@movium.slu.se

D. Kritisk granskning

I Sverige är högskolans samverkansuppgift eller som den ibland kallas den ”tredje uppgiften” av särskild betydelse. Det beror på att vi i Sverige sedan 40 talet har haft en politisk enighet om att använda högskolorna som samhällets forskningsresurs och inte som i de allra flesta andra länder bygga upp en institutsektor för den behovs- och uppdragsorienterade forskningen. Högskolornas interna organisation och finansiering har dock egentligen aldrig anpassats efter detta bredare ansvar, den s k ”institutuppgiften”.

Under de senaste 15 åren har samhällets och inte minst näringslivets behov av få hjälp med kunskaps- och kompetensförsörjningen ökat successivt i takt med att frågeställningarna och tekniken blivit alltmer komplexa. Den ömsesidiga förståelsen och respekten för varandras olika förutsättningar och beslutsprocesser i universiteten och näringslivet/övriga samhället behöver utvecklas.

Den forskning och utveckling som skett inom kommunikationsområdet, såväl tekniskt som pedagogiskt, visar på behovet och värdet av professionell kommunikationskompetens på samma sätt som professionell forsknings- och utbildningskompetens ökar värdet och kvalitén i forskning och utbildning.

Högskolornas basfinansiering, beslutsformer, meriteringssystem, tjänsteorganisation och uppdrag från statsmakterna har dock inte anpassats efter detta utan är huvudsakligen utformade efter det som betraktats som ”kärnverksamheten”, grundutbildning, grundläggande forskning och forskarutbildning.

Behovet av kompetensförsörjning från intressenterna har förändrats påtagligt och det har lett till att trycket från statsmakterna på universitet och högskolor har ökat. 1997 infördes samverkansuppgiften i högskolelagen och inför 2003 detaljerades kraven ytterligare i högskolornas regleringsbrev. Det finns dock ingen samfällid strategi för hur samverkansuppgiften skall implementeras inom högskolorna.

Hur skall t ex meriteringssystem, tjänsteorganisation, finansiering och incitament kunna utformas så att det blir långsiktigt attraktivt för forskarna att arbeta med den tredje uppgiften? Hur skall arbetet finansieras i en situation då alla högskolor är ekonomiskt hårt pressade bl.a. av kraftig ökade utbildningsuppdrag utan högre ersättning? Det här är frågor som är oerhört viktiga att lösa om högskolorna skall kunna lösa sin samverkansuppgift och bli den tillväxtmotor som alla hoppas på.

Visserligen avsattes i mitten av 90-talet en del nya medel från Löntagarfonderna till Teknikbrostiftelserna, som skulle finansiera delar av brobyggandet mellan högskolorna och det omgivande samhället. Genom att Teknikbrostiftelserna skall lämna tillbaka realkapitalet 2007 och att mycket av kapitalet är placerat på börsen har dessa stiftelser inte särskilt mycket finansieringsmöjligheter kvar. Samtidigt har andra finansiärers möjligheter att finansiera den här typen av insatser också minskat och blivit alltmer kortsiktiga. Ett tydligt exempel på frånvaro av strategi är att NUTEK:s såddfinansiering försvunnit trots att den allmänt betraktades som viktig för tillväxten i landet och samtidigt som den privata riskfinansieringen minskade kraftigt såväl i volym som i riskvillighet.

För att få riktig kraft i samverkansuppgiften behöver särskilda resurser destinerats och inte minst viktigt är att dessa insatser sker långsiktigt. Då skapas dels incitament för de enskilda forskarna samtidigt som det underlättar universitetens arbete med att anpassa meriteringssystem och tjänstestruktur till kraven på ökad samverkan. Om högskolorna skall ta

ett större ansvar för kommersialiseringen av forskningen i enlighet med VINNOVAS förslag om att patenträttigheterna i framtiden borde delas mellan forskare/lärare och universitet, kommer detta att kräva särskilda resurser.